

Rád improvizuji, ale u Havla to nešlo

Domluvit si rozhovor **S JIŘÍM LÁBUSEM** je nemožné. Brání se jím a žádosti o ně odmítá. S tímto souhlasil jen pod podmínkou, že se striktně přidrží vzpomínání na Odcházení. Jaké tedy bylo natáčení s bývalým prezidentem?

ESTER GEROVÁ

Dva měsíce strávil herec Jiří Lábus s režisérem Václavem Havlem ve vile na východě Čech. O bývalém prezidentovi říká, že mu při natáčení stačí říct jednu větu tam, kde jich jiní režiséři potřebují několik.

Nejde tím nezačít. Jak se vám s Havlem pracovalo?

Václav Havel chtěl původně studovat FAMU a být filmařem. Protože vyměnil film za divadlo, tak se jím nestal. Celý život se však pohyboval v divadelním prostředí, a to po boku takových režisérů, jako byl Jan Grossman či Alfréd Radok, což pro něj byla jistě skvělá škola. Havlovy poznámky při natáčení byly sice lapidární, ale vše vystihující. Herec hned pochopil, jak na to jít a jak kterou scénu zahrát. Když se to režisérovi líbilo napoprvé, tak už nechtěl, aby se jela scéna znovu. Nechal nás šetřit síly na další, složitější scény. Vážil si práce všech složek štábu. I proto byla při natáčení velmi příznivá atmosféra.

V čem je jako režisér jiný než ostatní?

Třeba právě v tom, že řekne jedinou větu, která mříí k podstatě věci, a vše je jasné. U jiných režisérů je jich potřeba daleko víc a stejně jim kolikrát nerozumíte. Jelikož je Havel autorem divadelní hry Odcházení i filmového scénáře, tak svému dílu rozumí nejlépe a je to poznat i na režii.

Točil byste s ním znovu?

Jestli on se mnou, to nevím, ale já s ním rozhodně ano. Věřím, že na tuhle otázku by nikdo ze štábu ani z herců neodpověděl jinak.

Havel prý i přes svůj křehký zdravotní stav dokázal pracovat bez přestávky od rána do večera.

Myslím, že ho to opravdu bavilo. Každý včetně mě tak trochu pochyboval, jestli to zvládne, jelikož je to člověk, který prodělal řadu nemocí a několik operací. On byl ale od devíti ráno do sedmi do večera na place, stále aktivní, připraven odpovídat na nejrůznější dotazy. Jen několik dnů měl zvýšenou teplotu, a to se k němu chodilo pro připomínky do jeho pokojíku.

Rozptýlené pochybnosti

Každý včetně mě tak trochu pochyboval, jestli to Havel zvládne, jelikož je to člověk, který prodělal řadu nemocí. On byl ale od devíti ráno do sedmi do večera na place.

Možná i s ohledem na režisérovo zdraví se natáčelo celou dobu na jednom místě.

Nic se nemuselo stěhovat, což bylo dobré i pro štáb, pro kostyméry, pro maskéry a rekvizitáře. Vše bylo na jednom místě, celé ty dva měsíce. Bylo to dobré i v tom, že jsme se ve vile, kde se natáčelo, docela zabydleli. A další překvapení, které jsem u Václava Havla zažil – pořád ho něco inspirovalo. Dokonce i na place se vymýšlely nové nápady a spolupráce byla výborná nejen s ním, ale třeba i s kameramanem Janem Malířem. Zatím jsem Odcházení neviděl a nevím, jaký ten film je, ale práce na něm byla velice tvůrčí.

Nevadilo vám, že se film dělal až na východě Čech, v České Skalici?

Bylo to vybrané ohromně. Jedno místo obsáhlo potřeby celého příběhu. Výhodou bylo i to, že jsme točili během divadelních prázdnin, a tak jsme nemuseli odjíždět na představení do Prahy.

Celý štáb bydlel v jednom hotelu v Náchodě. To musela být zábava, žít takhle všichni pohromadě, nebo ne?

Ano, jak průtočná (večírek v polovině natáčení – pozn. red.), tak dotočná se myslím vydařily.

aby každá replika v jeho hře zazněla přesně tak, jak ji napsal.

To je pravda. Jeho věty nejsou nějaká jednoduchá sdělení. An Odcházení není jako normální civilní film. Než člověk dialogy do hlavy dostal, samozřejmě to chvíli trvalo.

Co je bližší vám – improvizovat, nebo se pevně držet scénáře?

Záleží na tom, o jaký text se jedná. Pokud hraju v divadle, někdy se zkouší formou improvizace, která se pak takzvaně zafixuje a scénář vznikne na zkouškách. Jindy se hraje pevně daný autorský text, který se zkouší klasicickou metodou. Já dělám improvizaci léta a dělám ji rád. Třeba s Oldou Kaiserem jsme ji použili v Ruské ruletě a pořád ji využíváme v Rodince Tluchořových.

Takže improvizace je vám bližší?

Tak to nejde říct. Obojí mám stejně rád. Jedno může být pro druhé obohacením.

To si asi Havel nemyslí.

U něj improvizovat nešlo, to je pravda. Text byl předem pevně daný a musel se dodržet. Když mně pan prezident vysvětlil, proč tam ta konkrétní věta je, tak bylo jasné, že musela zaznít zcela přesně. Havel má hru dokonale promyšlenou. A jeho filmový scénář funguje podobně jako hodinový strojček.

Přijímal tedy režisér nápady od herců?

Realizační nápady ano. K těm byl Havel u herců velmi vstřícný, ale text si hlídal.

Hrajete v Havlově snímku postavu Hanuše, tajemníka, který svému nadřízenému kancléři Riegerovi pomáhá odcházet z funkcionářské vily. Je to dobrý člověk?

Ano, myslím si, že je to jedna z mála postav ve filmu, která nemá

Ale všichni tvrdí, že lpí na tom,

FOTO: MICHAL SVÁČEK, MF DNES

TOČIL BY S NĚM ZAS Jiří Lábus si natáčení filmu *Odcházení* nemůže vynachválit, a pokud by mu Václav Havel nabídl roli v jiném filmu, bez zaváhání by ji vzal.

Jiří Lábus (61)

Narodil se v Praze. Původně chtěl studovat výtvarnou školu, ale neudělal přijímací zkoušky, a tak skončil na gymnáziu. Později ho přijali na pražskou DAMU. Po jejím absolvování dostal angažmá ve Studiu Ypsilon, kterému je věrný už 39 let.

Má za sebou řadu filmových rolí, za strýce Jakoba ve filmu *Amerika* obdržel v roce 1994 *Českého lva*. Proslavil se i postavou čaroděje Rumburaka v seriálu *Arabela* a dabingem Marge v americkém animovaném televizním seriálu *Simpsonovi*.

Nezapomenutelné jsou i jeho improvizované scénky s *Oldřichem Kaiserem* v televizních pořadech *Možná přijde i kouzelník* či *Ruská ruleta*.

postranní úmysly. Je totiž Riegerovi bezmezně oddán.

Nechtěl byste raději zápornou roli?

V poslední době jsem většinou hrál postavy záporné, a to jak ve filmu, tak v televizi. Kladnou roli dostanu jen občas v divadle. A tak jsem byl rád, že si zase po dlouhé době můžu i ve filmu zahrát něco jiného.

Před kamerou jste se sešel i s Oldřichem Kaiserem.

Měli jsme jedinou a velmi malou společnou scénu v závěru, jinak vystupujeme každý zvlášť. On tam na rozdíl ode mě hraje velkou svini.

Také představitel hlavní role Josef Abrahám je váš starý známý.

Ano, hrál jsem s ním v prepisu Poláčekových povídek pro televizi a také ve filmu. Všichni moji blízcí o záchraně židovských dětí za války. Je to perfektní herec, a navíc si spolu rádi povídáme o různých chorobách.

On je hypochondr?

Myslím, že spíš nepodceňuje prevenci, abych tak řekl.

A vy?

Já také nepodceňuji prevenci.

A co Dagmar Havlová, jaká byla na place?

S tou už jsem hrál mockrát, ale jen ve filmu nebo v televizi, v divadle bohužel zatím ne. Koncem sedmdesátých let jsme se třeba potkali ve filmu *Jak se točí Rozmarýny* nebo ve snímku *Blázní, vodníci a podvodníci*. I v mnoha dalších filmech.

Tak mě nenapínejte.

Je to jedna z mála komediálních hereček u nás. Obecně je jich málo a ženy komediantky by se daly spočítat na prstech jedné ruky. A Dagmar Havlová mezi ně patří.

Kdo je jí „herecky“ podobný?

Třeba Iva Janžurová. Obě mají široký herecký rejstřík. Od komiky k tragice. Podobně to má i Jiřina Bohdalová a výborně to uměla i Stella Zázvorková.

Jak během natáčení vycházela Dagmar Havlová se svým manželem? Nedocházelo mezi nimi k nějakým konfrontacím?

O žádných nevím. Myslím, že vůbec nevadilo, že spolu pracují na place a zároveň jsou manželé. Jestli na pokoji nějak probírali text nebo si ujasňovali roli, to já nevím. Dagmar hraje roli Ireny, která je pro ni přímo napsaná.

Kdybyste dostal příležitost, chtěl byste si zahrát i v divadelní podobě *Odcházení*?

Tu nabídku jsem dokonce dostal, byla to alternace za pana Bořivoje Navrátila, který byl tehdy nemocný. Z časových důvodů jsem to však musel odmítnout.

To jste si pomyslel, když jste si tehdy Havlovu hru přečetl?

Líbila se mi. Četl jsem ji ještě předtím, než jsem ji viděl v divadle, a nesmírně jsem se u toho bavil. Je velice vtipná, i přestože je to v podstatě existenciální drama. A k tomu je ještě propojena s divadelní klasikou, Čechovem a Shakespearem. Nevím, kolik diváků pochopí, že nějaká scéna je narážkou na pasáž z Čechovova Višňového sadu, na druhou stranu si myslím, že na Havlovy hry chodí publikum, které je trochu poučené.

Vraťme se ještě nakonec k natáčení. Jakou jednu věc byste na něm vyzdvihl?

Asi to, že se to vůbec událo. A co je nejdůležitější: sešli se tam vynikající tvůrci, profesionálové v každém oboru. Ať už jde o hudbu Michala Pavlíčka, kameru Jana Malíře nebo choreografii pana Kyliána, který kvůli *Odcházení* přijel z Haagu. Pro mě bylo krásné být obklopen takovými kumštýři.

Když jste viděl přerod dramatika Havla v režiséra, neřekl jste si, že byste si to jako herec mohl také vyzkoušet?

Ne. Ze zodpovědnosti za herce a za celý štáb bych se zbláznil. Mně stačí zodpovědnost, kterou mám sám za sebe.